

Pesticider og Genteknologi
J.nr. MST-666-00054
Ref. thian (MST)/gho (NAER)
Den 7. april 2015

Status på indsatserne i 2013 og 2014 samt midtvejsevaluering af Sprøjtemiddelstrategi 2013-2015

Efter aftale om Sprøjtemiddelstrategi 2013-2015 skal der hvert år udarbejdes en statusrapport for implementeringen af strategien til miljøministeren, fødevarerministeren og Folketinget. Strategien skal endvidere evalueres i perioden ultimo 2014 - primo 2015. Nærværende rapport udgør status for 2013 og 2014 og midtvejsevalueringen. Rapporten suppleres af 4 bilag.

Det blev ved udarbejdelsen af strategien forudsat, at strategiens initiativer ville have positiv effekt i forhold til pejlemærkerne i strategien, og det er fortsat vurderingen. Da der ikke før tidligst i 2016 kan evalueres på den overordnede målsætning om 40 % reduktion i belastningen (i forhold til 2011), er midtvejsevalueringen hovedsagelig en status på, om de planlagte initiativer er gennemført i 2013 og 2014.

Gennemførelsen af initiativerne følges af en tværministeriel overordnet styregruppe bestående af Fødevarerministeriet, Miljøministeriet og SKAT. Der er desuden nedsat 10 tværministerielle faglige styregrupper samt et større antal faglige følgegrupper med deltagelse af relevante interessenter og eksperter.

Statusrapportens hovedkonklusioner

Hovedparten af de planlagte initiativer i 2013 og 2014 er gennemført. Enkelte initiativer er forsinkede og afsluttes i 2015. Alle initiativerne vurderes at have positiv effekt i forhold til pejlemærkerne i strategien. Der kan tidligst i 2016 evalueres på strategiens overordnede målsætning om 40 % reduktion i belastningen. Overordnet er udviklingen i de væsentligste effekter de to første år som forventet.

Udvikling i pesticidbelastning og behandlingshyppighed

Det fremgår af bekæmpelsesmiddelstatistikkerne på baggrund af salgstallene for 2012 og 2013, at belastningen er steget med 66 % fra 2011 til 2012. Herefter er der sket et fald i belastningen på 29 % fra 2012 til 2013, men en stigning på 18 % i forhold til 2011. Behandlingshyppigheden er steget med 23 % fra 2011 til 2012 og faldet med 5 % fra 2012 til 2013. Der er redegjort mere detaljeret for udviklingen i bilag 1 og 2. .//. Det blev i forbindelse med ændringen af pesticidafgiften forudsat, at der forud for afgiftens ikrafttrædelse ville ske en hamstring af visse sprøjtemidler, som har den højeste belastning, og som derfor med den nye afgift ville blive dyrest. Det blev forudsat, at hamstringen ville få effekt på salgstallene i 2012, 2013 og 2014, og at effekten af afgiften derfor tidligst ville kunne vurderes, når belastning og behandlingshyppighed gøres op for 2015, hvilket sker i efteråret 2016. Stigningen i belastningen fra 2011 til 2013 er således i tråd med forventningerne. Der er de seneste år udarbejdet statistik for forbruget af sprøjtemidler på baggrund af indberettede data fra sprøjtejournaler, som viser, at forbruget er faldende (7 % i vækstsæsonen 2012/2013 i forhold til 2011/2012). Det øgede salg i 2012 og 2013 er således ikke afspejlet i forbruget, hvilket tyder på, at der er hamstret, men at forbruget tilpasses efter behov og ikke nødvendigvis efter, hvad der er på lager. Det tyder på, at det stadig

er de mest belastende midler, der er på lager. Samlet set vurderes udviklingen at gå i den rigtige retning.

Udvikling i belastning af grundvandet

Det er som i tidligere år helt overvejende rester af tidligere anvendte, men nu forbudte sprøjtemidler, der findes i grundvands- og drikkevandsboringer. I bilag 3 er der redegjort for fundene af forbudte, regulerede og godkendte stoffer i 2013.

Overvågningen af det danske grundvand viser at de sprøjtemidler, som er godkendt i dag, i mindre grad end tidligere ender i grundvandet. Resultaterne i grundvandsovervågningsrapporten offentliggjort i marts 2015 viser, at en strammere regulering i anvendelsen af sprøjtemidler nu kan ses i det øvre og yngste grundvand.

Udvikling af resistens og i afgrødefordeling

Afgiften trådte i kraft i juli 2013. I 2012 og foråret 2013 er der som forventet sket en hamstring af sprøjtemidler med den gamle afgift. Derfor er der ikke sket en forbrugsændring og det er for tidligt at vurdere, om afgiften vil få en effekt på udvikling i resistens mod sprøjtemidler og på afgrødefordelingen (dvs. om afgiften medfører nedgang i arealet, hvor der dyrkes fx højværdi-afgrøder til fordel for andre afgrøder). Dansk Planteværn har igangsat et projekt med det formål at etablere en baseline 2013-15 for via senere undersøgelser at kunne konstatere, om der findes øget sprøjtemiddelresistens hos ukrudtsarter, som kunne have en sammenhæng med afgiftens ikrafttrædelse. Miljøstyrelsen har givet tilskud til projektet. Derudover har NaturErhvervstyrelsen bedt Århus Universitet, DCA om en årlig status på udviklingen i skadedyrs, ukrudts og svampes resistens overfor pesticider. DCA skriver i status for 2014, at det endnu er for tidligt at vurdere afgiftens betydning for forbruget af pesticider på grund af hamstringen.

I det følgende redegøres først for status for pesticidafgiften. Dernæst gennemgås de gennemførte initiativer i strategien. Gennemgangen svarer til opbygningen i "Beskyt vand, natur og sundhed, Sprøjtemiddelstrategi 2013-2015". De kursiverede overskrifter henviser til overskrifterne på de enkelte initiativer i publikationen, og understregningerne i teksten henviser til overskrifterne på de konkrete indsatser under hvert initiativ (i de grå bokse med overskriften "Det vil regeringen"). Hvert afsnit afsluttes med overvejelser om initiativernes effekt.

Pesticidafgiften

Afgiftsloven er trådt i kraft 1. juli 2013, og der er etableret procedurer for og gennemført opdatering af beregning af afgifter på nye sprøjtemidler og ved fornyelser af godkendte sprøjtemidler. En IT-løsning til beregning af afgiften fx til brug for firmaer, der overvejer at ansøge om godkendelse af nye midler, er færdigudviklet i 2014 og ligger på mst.dk. Der er på mst.dk udgivet en liste med belastningsværdier og afgiftssatser for hvert enkelt sprøjtemiddel, som opdateres hvert kvartal.

Miljøstyrelsen er løbende opmærksom på, om der er uforudsete u hensigtsmæssigheder ved afgiften, og vil i relevant omfang gå i dialog med Skatteministeriet om mulige løsninger.

Sprøjtemiddelstrategi 2013-2105: Tværgående indsatsområder

Skrap godkendelse af sprøjtemidler

I 2013 er der truffet afgørelse for 97 godkendelsessager, herunder fornyelser, og 144 afgørelser i sager om sprøjtemidler til mindre anvendelse. I 2014 er der truffet afgørelse for 103 godkendelsessager, inklusiv fornyelser, og 136 ansøgninger om midler til mindre anvendelse. Godkendelsesarbejdet i EU og Nord-zonen er udfordret af afhængigheden af, at andre lande overholder tidsfristerne og af, om ansøgningerne

har den fornødne kvalitet. Desuden er det vanskeligt at estimere sagsmængden, som kan variere meget fra år til år, det gør det vanskeligt at planlægge arbejdet da vurderingerne i mange tilfælde kræver ekspertviden, som kræver oplæring. Miljøstyrelsens mål for overholdelse af sagsbehandlingstider blev ikke opfyldt i 2013 og 2014, blandt andet pga. andre landes forsinkelser, flere sager end forventet samt mere komplicerede sager og sagsgange som følge af EU-reglerne. Målet er, at 90 % af sagerne skal være afgjort inden for to år, hvilket blev opfyldt i 67 % og 73 % af sagerne i hhv. 2013 og 2014. Miljøstyrelsen arbejder løbende med at sikre, at sagsbehandlingstiderne overholdes. Der er i 2013 vedtaget regler for opkrævning af gebyrer på godkendelsesansøgninger som indkom efter 1. januar 2014. Gebyrerne skal fremadrettet sikre ressourcer til godkendelsesarbejdet, men det vil stadig være en udfordring at forudsige antallet af sager, da det i høj grad afhænger af, om firmaerne indsender ansøgningerne til det forventede tidspunkt og om de andre lande kan levere deres vurderinger til tiden. Miljøstyrelsen deltager aktivt i EU arbejdet med udvikling af regler og vejledninger bl.a. med fastlæggelsen af kriterier for hormonforstyrrende effekter.

Fødearestyrelsens deltagelse i EU arbejdet for fastsættelse af grænseværdier har fokus på, at de foreslåede grænseværdier for rester af sprøjtemidler i foder og fødevarer er sat på det lavest mulige niveau. Det betyder, at alle forslag til grænseværdier gennemgås nøje både med hensyn til fødevarer sikkerhed og med hensyn til at sikre, at grænseværdien er fastsat på det lavest mulige niveau ud fra de indsendte data.

Danmark har, som den eneste EU medlemsstat, i forbindelse med alle foreslåede EU-grænseværdier, vurderet, om der kunne være risiko for kombinationseffekter. DTU Fødevarer instituttet laver for hver foreslået grænseværdi en vurdering af, om der er risiko for kombinationseffekter. Denne type vurdering indgår endnu ikke i EFSA's vurdering af foreslåede grænseværdier.

Fødearestyrelsens arbejde vedr. fastsættelse af maksimalgrænseværdier for specifikke rester i foderafgrøder (afgrøder, der ikke er fødevarer) er sat på stand-by, da det i øjeblikket ikke er en prioritet fra EU-Kommissionens side. Fødearestyrelsen analyserer stadig for rester af sprøjtemidler i foderafgrøder.

Under tilskudsordning til fremme af alternative sprøjtemidler har Miljøstyrelsen igangsat 4 tilskudsprojekter i 2013 om hhv. pilotprojekt om godkendelse af NeemAzal-TS (planteudtræk), udvikling af Cerall (mikrobiologisk middel) mod sygdommen aksfusarium i korn, effektivitetsafprøvning af pyretrum (planteudtræk) mod glimmerbøsser i raps og effektivitetsafprøvning af pyretrum mod rapsjordlopper i raps. I 2014 er der igangsat 2 nye projekter om hhv. godkendelse af NeemAzal-TS (planteudtræk) til insektbekæmpelse og udvikling af Serenade ASO (mikrobiologisk middel) mod svampesygdomme i raps og kartofler.

Et projekt om brug af vandigt pileekstrakt som økologisk bejdsemiddel og 2 projekter om alternative midler til golfgreens er afsluttet i 2014. Projekternes resultater har ikke kunnet understøtte firmaerne i at forsøge at markedsføre midlerne i Danmark. Der er herudover udarbejdet EU-ansøgning om optagelse af Natron som basisstof, dvs. et stof, der markedsføres som fx en fødevarer, men som efter godkendelse som basisstof, vil være tilladt at anvende til at bekæmpe skadevoldere (fx svampesygdomme i frugt-træer). Ansøgningen er i proces i EU, og en afgørelse forventes i første halvår af 2015.

Der er i 2013 godkendt 2 alternative midler (Trico og Trico Garden, som er afskrækningsmidler til hjortevildt). I 2014 er der godkendt 3 alternative midler (Talent og Xedamint, som er svampemidler til brug ved oplagring af kartofler, og Armicarb 85

SP, som er et middel til bekæmpelse af svampesygdomme i æbler). Hertil kommer yderligere 4 midler, som er vurderet i 2014, og som forventes godkendt i 2015. Midlerne kan bl.a. benyttes på økologiske bedrifter.

Miljøstyrelsen er i gang med at undersøge muligheden for at indføre lovkrav om brug af afdriftsreducerende dyser.

Den skrappe danske godkendelsesordning bidrager til nedsat belastning af natur og grundvand samt menneskers sundhed, herunder at indholdet af rester af sprøjtemidler i danske fødevarer er så lavt som muligt. Kontrolresultaterne viser, at danske fødevarer generelt indeholder færre pesticidrester end udenlandske.

Den danske deltagelse i EU arbejdet bidrager til en øget beskyttelse af miljø og sundhed i hele EU, bl.a. i forhold til hormonforstyrrende stoffer, inddragelse af kombinationseffekter i de sundhedsmæssige vurderinger og fastsættelse af grænseværdier for rester i fødevarer.

I det omfang godkendte alternative sprøjtemidler erstatter behandlinger med konventionelle midler eller understøtter en øget omlægning til økologi, vil indsatsen reducere belastningen fra sprøjtemidler på mennesker og miljø.

Styrket indsats for at beskytte grundvandet

Rapporten fra den internationale vurdering af godkendelsesordningen (for så vidt angår grundvandsrisiko) er blevet lidt forsinket, og første udkast er modtaget i Miljøstyrelsen i december 2014.

Aktivstoffet metalaxyl-M blev i 2013 forbudt ved en fremskyndet procedure for afrapportering af resultater fra Varslingssystemet (VAP), og planerne for en øget prøvetagning og et udvidet analyseprogram er fastlagt og igangsat i 2014. VAP resultaterne for 2013 (som afrapporteres i starten af 2015) har ikke givet anledning til forbud eller begrænsninger.

Indsatsen på samarbejdet om punktkilder er forløbet planmæssigt. En juridisk udredning af reglerne vedr. håndtering af pesticidpunktkilder afsluttes i 2015. Der arbejdes sideløbende på øget samarbejde og erfaringsopsamling mellem de involverede parter (staten, regioner og kommuner).

Indsatsen, der vedrører samarbejdet i EU og Nordzonen, giver Danmark indflydelse på udvikling og harmonisering i forbindelse med vurdering og godkendelse af sprøjtemidler. Dette bidrager til at sikre, at anvendelsen af godkendte sprøjtemidler ikke medfører overskridelse af grænseværdien for rester i grundvand.

Som et led i indsatsen i forbindelse med kommunikation til borgerne er Kampagnen "Det gode danske drikkevand" gennemført ved Det Internationale Melodi Grand Prix i København i 2014.

De nævnte initiativer har, eller vil på sigt, bidrage til bedre beskyttelse af grundvandet, herunder færre overskridelser af grænseværdien for grundvand og hurtigere effektivering af indgreb samt mere tryk for borgerne.

Øget fødevarer sikkerhed

Kontrolprogrammet er udvidet, så det omfatter foderafgrøder. Fødevarestyrelsen analyserer løbende foder på det danske marked for indhold af rester af sprøjtemidler for at kontrollere, om foderet overholder de fastsatte maksimalgrænseværdier. Der blev ikke konstateret overtrædelser af EU's grænseværdier for foder i 2013 og 2014. Fødevarestyrelsen kontrollerer rester af sprøjtemidler i fødevarer. De seneste færdiganalyserede resultater viser, at indholdet af pesticidrester generelt er på niveau med tidligere år. Dansk frugt og grønt har generelt langt færre pesticidrester end udenlandske produkter. Nye analysemetoder er blevet indfaset i 2014, således at der kan testes for flere stoffer fra sprøjtemidler i fødevarer.

I Fødevarestyrelsens kontrol har der i 2014 været særlig fokus på importerede fødevarer, prøver udtaget ved stalddørssalg samt kontrol af animalske produkter. I 2013 var der sat særlig fokus på dokumentkontrol med henblik på virksomhedens egenkontrol.

Resultaterne af Fødevarestyrelsens kontrolresultater er offentliggjort løbende med fokus på overskridelser af grænseværdierne. Udover kontrollens primære formål danner denne også baggrund for rådgivning af avlere og information til forbrugere og erhverv.

Fødevarestyrelsen har opdateret den generelle information på styrelsens hjemmeside og har udarbejdet en måltet guide til forbrugere om, hvad de selv kan gøre for at mindske indtaget af sprøjtemiddelrester gennem kosten.

Nye analysemetoder med flere stoffer og et udvidet kontrolprogram, bidrager til øget viden om rester af sprøjtemidler i fødevarer og foder. En viden, der skaber grundlag for, at forbrugeren vil kunne træffe bevidste valg om fødevarer. Det vurderes, at de gennemførte initiativer har bidraget til en øget fødevarer sikkerhed.

Skærpet kontrol med sprøjtemidler

NaturErhvervstyrelsen, Miljøstyrelsen og SKAT arbejder fælles om skærpet kontrol og øget indsats mod ulovlig import. Myndighederne arbejder sammen i en "Task-force" med henblik på videndeling og koordinering vedrørende kontrol med ulovlig import. I 2013 og 2014 har der bl.a. været foretaget fælles kontrolaktioner med deltagelse af Miljøstyrelsen og NaturErhvervstyrelsen. SKAT har bidraget med underliggende oplysninger.

NaturErhvervstyrelsen modtager årlig indberetning af sprøjteoplysninger fra jordbrugernes sprøjtejournaler. Indberetningen omfatter det samlede forbrug af sprøjtemidler fordelt på afgrødeniveau og altså ikke den fuldstændige sprøjtejournal. De indberettede oplysninger er både i 2013 og 2014 blevet brugt til måltet at udvælge sager til kontrol og indgår således også i arbejdet med at dæmpe op for ulovlig import.

Kemikalieloven er i 2013 ændret med henblik på at sætte bødestørrelser i relation til sprøjtemidlernes belastning (i forbindelse med straf for at importere og bruge ulovlige sprøjtemidler) samt mulighed for at tilbagekalde sprøjtecertifikat på baggrund af grove eller gentagne overtrædelser af reglerne.

Miljøstyrelsen har i 2013 og 2014 godkendt ca. 100 synsvirksomheder til at syne landbrugets sprøjteudstyr. Der er udarbejdet vejledning og uddannelsesmateriale og uddannet ca. 200 synsinspektører. IT-systemet til synsvirksomhederne er udviklet, og første sprøjte blev synet den 6. februar 2014. Der er i løbet af 2014 synet i alt 1.600 sprøjter. Tilsynsopgaven med synsvirksomhederne er udliciteret, og der har i 2014 været 60 tilsynsbesøg. Opgaven for virksomhederne er nu at syne ca. 15.000 sprøjter med henblik på at opfylde EU kravet om, at alle sprøjter skal være synet i november 2016. Med indsatsen sikres, at sprøjteudstyr, der anvendes erhvervsmæssigt, kontrolleres dels for utætheder, som kan medføre sundhedsmæssig eller miljømæssig risiko, dels for fejl ved sprøjten, der kan resultere i dårligt sprøjteresultat og evt. behov for ellers unødvendige sprøjtninger. Dermed bidrager indsatsen til reduktion i belastningen af sprøjtemidler i miljø, grundvand og for menneskers sundhed.

Kontrollen er styrket. NaturErhvervstyrelsen foretager årligt ca. 670 kontroller af reglerne for opbevaring, besiddelse og anvendelse af plantebeskyttelsesmidler samt ajourføring af sprøjtejournaler. Endvidere omfatter kontrollen reglerne om vask- og påfyldning af sprøjter samt uddannelseskrav ved erhvervsmæssig udbringning. I 2013 blev der fundet 263 overtrædelser af reglerne på i alt 218 virksomheder. Den endelige

opgørelse af kontrollen for 2014 foreligger endnu ikke, men indtil videre er der fundet en eller flere overtrædelser af reglerne i ca. 175 sager.

Miljøstyrelsen har i 2013 gennemført 41 kontrolbesøg hos importører og forhandlere af pesticider og fundet uregelmæssigheder hos 10 virksomheder. I 2014 gennemførte Miljøstyrelsen 51 kontrolbesøg hos forhandlere. Der blev fundet uregelmæssigheder hos 19, hvoraf én vil føre til politianmeldelse. Miljøstyrelsen har i 2013 udført 31 kontrolbesøg hos golfklubber og fundet uregelmæssigheder hos 4 klubber, mens der ikke blev fundet uregelmæssigheder hos de 15 klubber, der blev ført kontrol med i 2014. Der er i 2013 udført 26 kontrolbesøg hos maskinstationer og fundet uregelmæssigheder hos 14, mens der i 2014 blev ført kontrol med 8 maskinstationer sammen med NaturErhvervstyrelsen, og der blev fundet uregelmæssigheder hos alle 8. Overtrædelsesprocenten hos golfklubberne er faldet fra 70 % til 0 % siden 2009, mens uregelmæssighederne hos virksomhederne og maskinstationerne ikke er faldet. Miljøstyrelsen planlægger fortsat at føre kontrol med virksomhederne og maskinstationerne samt føre kontrol med brugerne på offentlige arealer i 2015. SKAT har gennemført kontrol i henhold til bekæmpelsesmiddelafgiftsloven hos registrerede virksomheder (importører af godkendte midler). Samarbejdet med SKAT vedr. kontrollen er under udvikling.

Det vurderes, at de gennemførte initiativer om styrket og målrettet kontrol overordnet har bidraget til øget efterlevelse af reglerne samt bekæmpelse af ulovlig import af sprøjtemidler.

Investering i forskning og teknologi

Der er i 2013 modtaget 25 forskningsfaglige støtteværdige ansøgninger om tilskud til bekæmpelsesmiddelforskning og afgivet tilsagn til 7 projekter med et samlet tilskud på ca. 21.4 mio. kr. Der er i 2014 modtaget 17 ansøgninger, hvor der er givet tilsagn til 7 af projekterne. Det samlede tilskud i 2014 var på ca. 16,3 mio. kr. Der er i 2013 og 2014 offentliggjort 6 rapporter for gennemførte forskningsprojekter. Resultaterne fra de afsluttede projekter er vurderet i forhold til Sprøjtemiddelstrategien, implementeret ved direkte anvendelse i godkendelsesordninger for pesticider og biocider og i relevant omfang præsenteret og anvendt i EU, f.eks. EFSA og ECHA. Der er modtaget 26 ansøgninger i forbindelse med opslaget for 2015.

Miljøstyrelsen har under Grøn Vækst i 2012 ydet tilskud til 3 forskningsprojekter om udvikling af overvågnings-, varslings- og beslutningsstøttesystemer, idet dyrkning efter IPM principper bl.a. betyder, at sådanne værktøjer skal benyttes i den udstrækning, de findes. Projekterne følges og drøftes i en faglig følgegruppe og forventes afsluttet ultimo 2015.

Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) yder tilskud til projekter, der kan styrke forretningsorienteret nytænkning i det danske fødevarerhverv, herunder bl.a. reduceret sprøjtemiddelanvendelse, effektivitet og værdiløft.

Sprøjtemiddelstrategi 2013-2105: Særlige indsatsområder

Integreret plantebeskyttelse i fokus

Der er gennemført målrettet IPM rådgivning til landbrug og gartnerier. Den nyeste viden inden for IPM, og som kommunikerer til hele erhvervet, afprøves på i alt 7 demonstrationsbrug. I 2013 blev der afholdt et stort arrangement om "Fremtidens landbrug" med over 700 deltagere. Derudover blev der afholdt ca. 35 møder og markvandring med et samlet deltagerantal på ca. 1635. I 2014 er der på demonstrationsbrug afholdt i alt 27 arrangementer med ca. 1530 deltagere. Størst var "Store frødag" med 750 deltagere.

Rådgivningsindsatsen målrettet landbrug har i det 2-årige rådgivningsforløb for 2012-2013 omfattet 497 bedrifter med et gennemsnitsareal på 223 ha. Tilsvarende var 220 bedrifter med et gennemsnitsareal på 219 ha omfattet for rådgivningsforløbet i perioden 2014-2015.

Rådgivningsindsatsen målrettet gartneri har i 2014 startet 11 nye rådgivningsforløb, så der i alt har været 19 aktive rådgivningsforløb. I 2013 blev 5 bedrifter startet op i et rådgivningsforløb, og samtidig blev forløbet på 17 bedrifter afsluttet. Der har i perioden været gode erfaringer med brug af IPM principperne, herunder at omhyggelig hygiejne og styring af vanding og klima i væksthuse kan reducere problemer med skadegørere, samt at en tidlig målrettet indsats kan reducere behovet for flere behandlinger, ligesom et præcist kendskab til skadegørere kan være med til at reducere brugen af forkerte/uvirksomme midler.

I 2013 blev der påbegyndt en opdatering af en serie afgrødespecifikke dyrkningsvejledninger med viden fra bl.a. IPM forskning og IPM demonstrationsbrug. Resultaterne fra rådgivningsdelen og demonstrationsbrug, skal bruges til efterfølgende udbygning af dyrkningsvejledningerne.

Fødevarestyrelsen har i 2013 og 2014 i samarbejde med GartneriRådgivningen og Dansk Gartneri arbejdet med projektet: "Pesticidrådgivning til avlere" om at tilbyde rådgivning inden for gartneriet med fokus på at sikre lave rester af sprøjtemidler i afgrøderne.

Til at understøtte et øget kendskab til IPM generelt, således at IPM principperne anvendes af alle professionelle brugere, er gennemført en informationsindsats om IPM i form af opbygning af en IPM hjemmeside, som i generelle vendinger formidler IPM bredt til både jordbrugere, rådgivere og andre interesserede.

For at måle effekten og volumen af rådgivningen er der fastlagt en række måleparametre samt udviklet et IPM pointsystem, hvor idéen er at måle IPM score på deltagerne før og efter 2 år lange intensive IPM rådgivningsforløb. Det vil sige, at det for første gang er muligt at analysere, om rådgivningen reelt har betydet en ændret adfærd med reduktion i forbrug af sprøjtemidler og nedsat belastning.

Rådgivningsindsatsen har bidraget med lille men ikke statistisk sikker forbedring af jordbrugernes praksis, og en statistisk sikker øget bevågenhed i forhold til IPM principperne. Dertil kommer bidrag til effekt af den information om IPM, der kanaliseres ud på hjemmesiden www.dansk-ipm.dk. Samlet set vurderes IPM initiativerne at bidrage til en reduktion i sprøjtemiddelforbruget og -belastningen.

Færre sprøjtemidler i stat, amt og kommune

De planlagte initiativer i Sprøjtemiddelstrategien i 2013 og 2014 er gennemført. Der er udarbejdet tre nye bekæmpelsesvejledninger om bekæmpelse af de invasive plantearter kæmpe-bjørneklo, pastinak og rynket rose uden brug af sprøjtemidler. Der er gennemført et seminar og tre praktiske ERFA-dage i felten for kommuner og andre interesserede med henblik på videndeling om og afprøvning af sprøjtemiddelfri bekæmpelsesmetoder, herunder med fokus på bekæmpelse af invasive arter uden brug af sprøjtemidler. Til de fire arrangementer var der i alt ca. 170 tilmeldte – særligt fra kommunerne. Der er bl.a. informeret på Miljøstyrelsens og Kommunale Park- og Naturforvalteres hjemmesider samt via nyhedsmails fra Kommunale Park og Naturforvaltere om initiativerne og erfaringerne herfra. Herudover har Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen informeret om initiativerne på en temadag arrangeret af Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, KU om pesticidfri pleje af offentlige arealer og golfbaner.

Der er udarbejdet en opgørelse af sprøjtemiddelforbruget på offentlige arealer for 2013. Opgørelsen viser, at der er en nedgang i forbruget på 25 % siden den seneste opgørelse for 2010, og på 91 % siden 1995.

Det vurderes, at de gennemførte initiativer har bidraget til at fastholde det lave forbrug af sprøjtemidler på offentlige arealer, som fremgår af opgørelsen.

Skrappere krav til golfbaner

Indsatsen vedr. styrket efteruddannelse af greenkeepere blev igangsat i 2014, og det første efteruddannelseskursus for greenkeepere er planlagt afholdt i uge 5 i 2015.

Indsatsen fortsætter i 2015.

Miljøstyrelsen har med inddragelse af bl.a. Dansk Golf Union udviklet IT-systemet Green-data til golfklubbernes indberetning af sprøjtemiddelforbrug og -belastning. Systemet er sat i drift primo 2014. Miljøstyrelsen kan nu kontrollere, om reglerne om belastningslofter overholdes, og klubberne kan (ud over at indberette) planlægge deres sprøjtemiddelforbrug under hensyn til, at de ikke overskrider belastningslofterne. Indberetningerne kan endvidere indgå i golfbranchens samlede grønne regnskab. Golfbanerne har indberettet forbrug og belastning for første gang for 2013. Langt de fleste baner (85 %) har overholdt belastningslofterne. Indberetningerne er offentliggjort på mst.dk.

Miljøstyrelsen har i 2013 bidraget til DGU's informationskampagne om holdningsændring hos golfspillere og deltaget i arbejdet med at uddele Golfens miljøpris.

Kontrol hos golfklubberne er beskrevet i afsnittet om skærpet kontrol med sprøjtemidler.

Miljøstyrelsen har som planlagt evalueret de nye regler i 2014 og har på baggrund af evalueringen fastholdt niveauet for belastningslofterne. Det vurderes, at reglerne om belastningslofter og indberetning, samarbejdet med DGU og kontrollen har bidraget til at nedsætte sprøjtemiddelforbrug og -belastning fra golfbanerne, ligesom efteruddannelsesinitiativet forventes at bidrage yderligere til udviklingen.

Mindre belastning i haverne

Miljøstyrelsen har i 2013 og 2014 opdateret hjemmesiden www.godthavemiljo.dk med data i rangeringslisten over de mest og mindst belastende sprøjtemidler samt anført informationer om sprøjtefri have. Styrelsen har sikret omtale i medierne om hjemmesiden og gennemfører i foråret 2015 en større informationskampagne om haveejeres valg af sprøjtemidler. Miljøstyrelsen har i 2014 gennemført en informationsindsats om ulovlig import med overskriften: *Der er grænser for, hvor du må købe bekæmpelsesmidler til brug i Danmark.*

For at stramme adgang til køb af sprøjtemidler for haveejere har Miljøstyrelsen opstillet kriterier for opdeling af sprøjtemidler i to grupper – de, der kan forhandles til professionelle, og de, der kan forhandles til ikke-professionelle. Opdelingen af alle sprøjtemidler baseret på disse kriterier pågår og afsluttes i god tid inden fristen i november 2015. Anvendelse til ikke-professionel brug vil fremgå af etiketterne samt en liste udarbejdet af Miljøstyrelsen.

Miljøministeren har i 2013 ændret vilkårene for salg af sprøjtemidler til haveejere, idet der er fastsat regler for uddannelse af forhandlere af sprøjtemidler. Forhandlere af sprøjtemidler skal i butikkens åbningstid fra november 2015 stille mindst en uddannet medarbejder til rådighed for at kunne rådgive kunden om korrekt anvendelse og håndtering af sprøjtemidler. De første forhandlerkurser er udbudt primo 2015. For at sikre, at ikke-professionelle kunder får den fornødne rådgivning om brugen af sprøjtemidler i købsituationen, har Folketinget vedtaget en ændring af Kemikalieloven i foråret 2013. På baggrund af hjemlen i denne lov blev der i 2014 fastlagt nærmere regler om forbud mod selvbetjening af visse former for sprøjtemidler i detailhandelen, som træder i kraft i november 2015. Miljøstyrelsen har i 2014 lavet en særlig informationsportal rettet mod forhandlere af midler til ikke-professionel anvendelse på mst.dk.

Den årlige statistik over salget til haveejere i 2012 er udarbejdet i 2013 og er udgivet i foråret 2014 som led i informationsindsatsen om havehjemmesiden.

De nævnte initiativer vurderes at klæde forhandlerne bedre på til at rådgive kunderne, og herigennem samt via informationskampagnerne at klæde haveejerne bedre på til at

pleje deres haver uden sprøjtemidler eller med de sprøjtemidler, der belaster miljø, natur og sundhed mindst.